

Πρωτότυπον

21. Πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ σιωπῶσα τοῖς ὀρώσι παρείχεν ἀξιόλογον ἀπολογία, ὡς οὐκ ἀπεικότως τὸν ἡσύχιον καὶ ἀκοινώνητον ἅπασιν αἰρεῖται βίον· εἰ γὰρ τὰ ἅγια ταῦτα τῶν ἁγίων σχεδὸν πάντων ὀφθαλμοῖς ἀθέατα καὶ ἀνθρώποις ἀποκέκλειστο πᾶσί τε καὶ πάσαις διατειχίσμασί τε καὶ καταπετάσμασι περιστελλόμενα καὶ προθυραίοις πέπλοις καὶ παρακαλύμμασιν οὐδενὶ τῶν ἀπάντων ἀναπεταννυμένοις ὅτι μὴ τῷ κατὰ νόμους ἀρχιερατεύοντι, καὶ αὐτῷ τοῦ ἔτους ἅπαξ εἰσιόντι καὶ τὸν Θεὸν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἐκτὸς πᾶσι καθιστῶντι ἴλεον, πῶς ἂν ἡ τράπεζα τῆς τῶν ἀγγέλων τρυφῆς, ἢ τοῦ ἀειθαλοῦς, μᾶλλον δὲ τοῦ αἰδίου ἄρουρα φυτοῦ, τὸ κοινὸν παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους ἰλαστήριον, ἐφ' ὃ τῶν αἰώνων ἅπαξ ὁ θεαρχικώτατος καὶ μόνος πρέπων ἡμῖν κατὰ τὸν ἀπόστολον ἀρχιερεὺς εἰσέδν, καὶ ἐν ᾧ κατήλλαξε καὶ ἀμερίστως ἦνωσε Θεὸν ἀνθρώποις, πῶς ἂν τοῦτο τὸ παρθενικὸν κειμήλιον οὐκ ἂν ἐν ἀδύτοις ἐτρηεῖτο πᾶσιν ἀνθρώποις ἀόρατον ἀνύον βίον;

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

21. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ παρείχε καὶ σιωπώντας ἀξιόλογη ἀντιλογία στοὺς βλέποντας, ὅτι δὲν ἐκλέγει παραλόγως τὸν ἡσύχιον καὶ ἀκοινώνητο μὲ ὅλους βίο. Αὐτὰ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἶναι ἀθέατα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς σχεδὸν ὅλων καὶ ἔχουν ἀποκλεισθῆ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅλους μὲ διατειχίσματα καὶ παραπετάσματα συμπτυσσόμενα καὶ μὲ προθυραῖα πέπλα καὶ παρακαλύμματα ποὺ δὲν ἀνοίγονται γιὰ κανένα ἀπολύτως ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀρχιερέα, καὶ αὐτὸν εἰσερχόμενο μιά φορά τὸ ἔτος καὶ καθιστῶντα τὸν Θεὸ ἴλεω πρὸς τὸν ἑαυτό του καὶ πρὸς ὅλους τοὺς εὐρισκομένους ἔξω. Πῶς λοιπὸν ἢ τράπεζα τῆς τρυφῆς τῶν ἀγγέλων, τὸ ἔδαφος τοῦ ἀειθαλοῦς, μᾶλλον δὲ τοῦ αἰδίου φυτοῦ, τὸ κοινὸ ἰλαστήριο ὅλου τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, στὸ ὁποῖο μιά φορά στοὺς αἰῶνες εἰσέδυσε ὁ θεαρχικώτατος καὶ μόνος ἀρμοστός γιὰ μᾶς κατὰ τὸν ἀπόστολο ἀρχιερεὺς¹⁶ καὶ στὸ ὁποῖο ἐσυμφιλίωσε καὶ ἦνωσε τοὺς ἀνθρώπους ἀμερίστως, πῶς λοιπὸν αὐτὸ τὸ παρθενικὸ κειμήλιο δὲν θὰ ἐτρηεῖτο σὲ ἄδυτα διάγοντας ἀόρατο σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους βίο;

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[21]. Καὶ κοντὰ εἰς αὐτὰ, καὶ σιωπῶσα ἡ παρθένος, ἔδιδεν εἰς τοὺς βλέποντας αὐτὴν ἀπολογία, πῶς ὄχι χωρὶς λογαριασμὸν προτιμᾶ μίαν τοιαύτην ἡσυχον καὶ ἀκοινώνητον ἀπὸ ὅλους ζωὴν. Διὰ τὴν ἀνίσως τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἦτον σχεδὸν ἀθεώρητα ἀπὸ κάθε ὀφθαλμόν, καὶ ἦτον κλεισμένα εἰς κάθε ἀνδρα καὶ γυναῖκα μὲ τόσα καὶ τόσα καταπετάσματα, καὶ εἰς κανένα ἄλλον δὲν ἠνοιγόνοτο, παρὰ εἰς τὸν κατὰ νόμους ἀρχιερέα μόνον, καὶ ὄχι πάντοτε, ἀλλὰ μίαν μόνην φοράν τὸν χρόνον διὰ ἐξιλασμὸν αὐτοῦ τε καὶ ὅλου τοῦ λαοῦ· πῶς ἢ Παρθένος, ἡ μυστικὴ τράπεζα τῆς τῶν ἀγγέλων τρυφῆς, ἢ ἄρουρα τοῦ ἀειθαλοῦς φυτοῦ, τὸ κοινὸν ἰλαστήριον ὅλου τοῦ γένους, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον κατέβη ἅπαξ τῶν αἰώνων ὁ μόνος ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἦνωσεν ἀμερίστως τὸν Θεὸν μὲ τὸν ἀνθρωπον· πῶς, λέγω, ἡ Παρθένος δὲν ἦτον πρέπον νὰ διατηρῆται μέσα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ταῦτα, διὰ νὰ περνᾶ ζωὴν ἀθεώρητον;

Πρωτότυπον

22. *Εἰ δὲ καὶ τῶν παλαιῶν ἁγίων «οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος», κατὰ τὸν ἀπόστολον, πῶς ἂν ταύτης ἦν ἐπάξιος, τῆς καὶ τῶν κατ' οὐρανὸν ἁγίων ὑπερτέρας; Ἀμέλει σύνες κἂν τούτῳ τῆς Παρθένου τὴν ὑπεροχὴν ὅση· ἐκεῖνοις μὲν γὰρ φεύγουσι τὴν μετ' ἀνθρώπων διαίταν, ὡς ὁ αὐτὸς φησιν, «ὄρη καὶ ἐρημίαι καὶ ὄπαί τῆς γῆς», ταύτη δὲ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐνδιαίτημα ἐδόθη, οἷς ἐμφιλοχωρεῖν ἢ πάναγνος ἀνεῖται, μήπω μὴδ' εἰς ἡλικίαν παραγγείλασα παιδῶν, εἰ καὶ τῶν εἰς φρονούσαν ἀφιγμένων ἐμφρονεστέρα οὐσα ἔδειξαν, ὡς ὁ λόγος δείξει προῖών.*

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

22. Ἄν δὲ καὶ τῶν παλαιῶν ἁγίων «δὲν ἦταν ἄξιος ὁ κόσμος», κατὰ τὸν ἀπόστολο¹⁷, πῶς θὰ ἦταν ἐπάξιος αὐτῆς ποὺ εἶναι ἀνωτέρα καὶ τῶν ἁγίων στοὺς οὐρανοὺς; Λάβε ὅμως ὑπ' ὄψι σου πόση εἶναι ἡ ὑπεροχὴ τῆς παρθένου καὶ σὲ τοῦτο· γιὰ ἐκείνους, ἀφοῦ φεύγουν τὴν διαμονὴν μὲ ἀνθρώπους, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος, κατοικία εἶναι «τὰ ὄρη καὶ οἱ ἐρημίαι καὶ οἱ ὄπες τῆς γῆς», σ' αὐτὴν δὲ ἐδόθησαν γιὰ ἐνδιαίτημα τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, στὰ ὁποῖα ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθῃ ἢ Πάναγνη ποῖν φθάσῃ σὲ ἡλικία παιδιοῦ, ἂν καὶ ἔδειξε ὅτι εἶναι φρονιμωτέρα ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν φθάσει στὴν ἡλικία τῆς φρονήσεως.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[22]. Καὶ ἂν ὅλων τῶν παλαιῶν ἁγίων δὲν ἦτον ὁ κόσμος ἄξιος, κατὰ τὸν ἀπόστολον, πῶς ἤθελεν εὐρεθῆ ἄξιος ταύτης τῆς ἀειπαρθένου, τῆς ἀγιωτέρας καὶ αὐτῶν τῶν ἀγγέλων; Λοιπὸν κατάλαβε καὶ ἀπὸ τοῦτο πόση μεγάλην εἶναι τῆς Παρθένου ἡ ὑπεροχὴ· διότι εἰς μὲν τοὺς ἁγίους ἐκείνους ὁποῦ ἔφευγον τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀνθρώπων, ἐδόθησαν εἰς κατοικίαν τὰ ὄρη καὶ αἱ τρύπαι τῆς γῆς· εἰς δὲ τὴν ἀειπάρθενον ἐδόθησαν τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἔλαβε κάθε ἄδειαν νὰ διατρίβῃ καὶ προτοῦ ἀκόμῃ νὰ φθάσῃ εἰς ἡλικίαν παιδικήν, ἐφάνη φρονιμωτέρα καὶ ἀπὸ τοὺς τελείους κατὰ τὴν ἡλικίαν, ὡς ὁ λόγος θέλει δείξει παρέμπροσθεν.

Πρωτότυπον

23. Δοτὴ γὰρ οὐσα παρὰ Θεοῦ καὶ Θεῶ καὶ πρὸ γενέσεως αὐτῆ (πῶς δ' οὐκ ἔμελλεν ἢ καὶ πρὸ τῶν αἰώνων εἰς κατοικητήριον προωρισμένη τοῦ τῶν αἰώνων ποιητοῦ;): δοτὴ τοίνυν οὐσα Θεῶ καὶ καρπὸς εὐχῆς καὶ δικαίων αἰτήσεως (ὡ προσευχῆς ἐκείνης πτερῶν! ὡ παρρησίας, ἣν εὔρε πρὸς Κύριον! ὡ καρδιῶν ἐκείνων ἐπὶ τοσοῦτον ἀσπίλων, ὡς τοιαύτην προσευχὴν ἀναπέμψαι, πρὸς τοσοῦτον φθάνουσαν καὶ τοσοῦτον ἀνίουσαν!): εὐχῆς οὖν τοιαύτης ἢ Παρθένος οὐσα καρπὸς καὶ τῷ δόντι πάλιν εἶπερ τι φίλον ἀνάθημα δι' εὐχῆς ἤγετο παρὰ τῶν γεννητόρων (ὡ ξυνωρίδος ἐκείνης ἀρίστης! ὡ ζεύγους ἐπιλέκτου Θεῶ γεωργοῦντος καὶ δωροφοροῦντος οὐρανοῦ φίλτερον ἐνδιαίτημα!): τοιγαροῦν ἤγετο, καθάπερ ὑπὸ ρίζης ἀγίας ἀνεμῆτος βλαστὸς ὑπεράγιος, βλαστὸς ἐκ τῆς εἰς οὐρανὸν φθάνων τῷ μεγέθει τοῦ ἀξιώματος, βλαστὸς ἀνήσων μετ' οὐ πολὺ τὸ προαιώνιον καὶ ἀμάραντον ἄνθος, βλαστὸς βλαστήσων οὐ λόγῳ μόνῳ πᾶσα φύσις καὶ τὰ ὑπὲρ ταύτην ἐβλάστησεν· ἤγετο τοίνυν ὁ βλαστὸς οὗτος ἐμφυτευθησόμενος (Δαβὶδ γεγανωμένος μετὰ τῆς κιθάρας πᾶριθι λέγων ἐμμελῶς), «ὡς ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ», «ὡς δένδρον» Θεοῦ μυστηρίων τὸ πέρασ σχῆσον καὶ καρποφορήσον ἀρρήτως «παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων» τοῦ Πνεύματος.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

23. Διότι αὐτὴ, ὄντας δοτὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ πρὸς τὸν Θεὸ ἀκόμη καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν γέννησι (καὶ πῶς μπορούσε νὰ μὴ εἶναι αὐτὴ πού καὶ πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες ἦταν προωρισμένη γιὰ κατοικητήριον τοῦ ποιητοῦ τῶν αἰώνων;): ὄντας λοιπὸν δοτὴ στὸν Θεὸ καὶ καρπὸς εὐχῆς καὶ παρακλήσεως δικαίων (ὡ, τί πτερὰ ἐκείνης τῆς προσευχῆς! τί παρρησία πού εὐρῆκε πρὸς τὸν Κύριον! τί καρδιῆς κι' ἐκεῖνες, τόσο ἄσπιλες ὥστε ν' ἀναπέμψουν τέτοια προσευχὴ πού ἔφθασε τόσο ὑψηλὰ καὶ ἐπέτυχε τόσο πολλὰ!): ὄντας λοιπὸν τέτοιας εὐχῆς καρπὸς ἢ παρθένος ὠδηγήθηκε ἀπὸ τοὺς γονεῖς πάλι ὡς πολὺ ἀγαπητὴ προσφορὰ στὸν δῶσαντα μὲ εὐχὴ (τί ἄριστο ζευγάρι κι' ἐκεῖνο! τί ἐπιλεκτὸ ζεῦγος πού ἐκαλλιεργοῦσε, γιὰ τὸν Θεὸ κι' ἔδιδε ὡς δῶρο ἐνδιαίτημα ἀγαπητότερο ἀπὸ τὸν οὐρανό!): λοιπὸν ὠδηγόνταν σὰν βλαστὸς ὑπεράγιος, ἀφειμένος ἀπὸ ἀγία ρίζα, βλαστὸς πού ἔφθανε ἀπὸ τὴν γῆ στὸν οὐρανὸ μὲ τὸ μέγεθος τῆς ἀξίας, βλαστὸς πού θὰ πετοῦσε ἔπειτα ἀπὸ λίγο τὸ προαιώνιον καὶ ἀμάραντο ἄνθος, βλαστὸς πού θὰ ἐβλαστοῦσε ἐκεῖνον μὲ τοῦ ὁποίου τὸν λόγο μόνον ἐβλάστησε ὅλη ἡ φύσις καὶ τὰ ὑπεράνω αὐτῆς· ὠδηγόνταν λοιπὸν ὁ βλαστὸς αὐτός, γιὰ νὰ ἐμφυτευθῆ (Δαβὶδ λαμπρέ, ἔλθε νὰ εἰπῆς μελωδικὰ μὲ τὴν κιθάρα), «σὰν ἐλαία καρπερὴ στὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ»¹⁸, σὰν δένδρον πού θὰ δώσῃ τέρμα

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[23]. Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὴ ἦτον χαρισμένη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν Θεὸν πρὸ τῆς γεννήσεώς της (καὶ πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ χαρισθῆ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτὴ ὅπου ἦτον προωρισμένη εἰς κατοικίαν τοῦ ποιητοῦ τῶν αἰώνων;). Ἐπειδὴ λέγω αὐτὴ ἦτον χαρισμένη εἰς κατοικίαν, ὡς καρπὸς προσευχῆς τῶν γονέων της (ὡ πτερὰ τῆς προσευχῆς ἐκείνης! ὡ παρρησία τὴν ὁποίαν εὔρε πρὸς τὸν Θεόν! ὡ καρδίαι ἐκεῖναι, ὅπου ἐδυνήθησαν νὰ προσφέρουν εἰς τὸν Θεὸν τοιαύτην δραστικὴν προσευχὴν!), διὰ τοῦτο ὡς καρπὸς προσευχῆς τοιαύτης, πάλιν διὰ προσευχῆς ἐπροσφέρθη ἀπὸ τοὺς γονεῖς της εἰς τὸν χαρισάμενον ταύτην Θεόν, ὡς πλέον θεάρεστον ἀφιέρωμα. Ὡ ζεῦγος ἄριστον! ὡ ἀνδρόγυνον διαλεκτόν! τὸ ὁποῖον ἐγεώργησεν (εἰς τὸν Θεὸν) τοιοῦτον ποθεινότατον εἰς τὸν Θεὸν ἐνδιαίτημα! Ἐπροσφέρετο λοιπὸν ἡ Θεοτόκος ὡσὰν ἀπὸ μίαν ρίζαν ἀγίαν ἕνας βλαστὸς ἀνθισμένος, ἕνας βλαστὸς ὑπεράγιος, ὁ ὁποῖος ἔφθασεν ἀπὸ τῆς γῆς ἕως εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος· βλαστὸς ὅπου ἔμελλεν ὑστερον ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν νὰ ἀναβλαστήσῃ τὸ προαιώνιον καὶ ἀμάραντον ἄνθος· βλαστὸς ὅπου ἔμελλε νὰ βλαστήσῃ Ἐκεῖνον τὸν Θεόν, μὲ τοῦ ὁποίου μοναχὸν τὸν λόγον ὅλη ἡ φύσις καὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐβλάστησαν. Ἐπροσφέρετο δὲ ὁ βλαστὸς οὗτος, διὰ νὰ ἐμφυτευθῆ, καθὼς ψάλλει ὁ θεῖος Δαβὶδ, ὡς ἐλαία κατάκαρ-

Πρωτότυπον

24. Ἀνήγεται δὲ τῷ Θεῷ παρὰ τῶν γεννησάντων ἢ Θεομήτωρ, οὐ μείραξ οὐ παῖς, οὐ βραχὺ τι τούτων ἀποδέουσα, τρία δ' ἔτι οὐσα ἔτη, καὶ χθὲς ἢ πρότριτα θηλῆς καὶ τῆς ὑπομαζίου διαίτης ἀφεμένη. Ἄλλ' ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας τὸ πρέπον ἐπεδείκνυ τοῖς κρίνειν εἰδόσιν ἀσφαλῶς· μετὰ γὰρ εὐφροσύνης οἶα ἀποβρήτου προῖουσα διεδείκνυτο. Ἦδη δὲ ἐγγὺς τῶν τοῦ ἱεροῦ προθύρων ὄντων, ἐπεὶ νεάνιδες εὐγενεῖς τοῦ γένους ἀξίως ἐσταλμένοι λαμπαδουχοῦσαι περιέστησαν αὐτήν, καὶ οὕτω πομπῇ φιλοτιμοτάτῃ χρώμεναι κοσμίως εὐ μάλα πρὸς τὰ ἔνδον προὔπεμπον, ἐναργῶς, ἐν τούτοις κρείττον ἢ καθ' ἅπαντας τῶν ἐπ' αὐτῇ καὶ τελουμένων καὶ τελεσθησομένων ἐπαισθομένη διεφάνη. Σεμνὴ μὲν τέως καὶ χαρίεσσα καὶ ἀποβλεπομένη μετὰ τοῦ καθεστῶτος σχήματος καὶ ἥθους καὶ φρονήματος εὐ καὶ ὡς οὐκ ἂν εἴποι τις μεταξὺ τῶν ἄλλων τεταγμένως προχωροῦσα, προθυμία δ' ἔπειτα τὸ τεταγμένον συγκερασμένη καὶ ἡρέμα πρὸς τὸ ταχύτερον ἀμειψαμένη καὶ τὸν κύκλῳ περὶ αὐτὴν χορὸν τῶν παρθένων παραμείψασα προῆγεν αὐτῇ πασῶν αὐτῆς κατόπιν ἀγομένων, ὡς εἶναι καταφανές ἐπ' αὐτῇ τὸ Ψαλμι-

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

στὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ καρποφορήσῃ ἀρρήτως «κοντὰ στίς πηγές τῶν ὑδάτων»¹⁹ τοῦ Πνεύματος.

24. Ἀναβιβαζόταν δὲ στὸν Θεὸ ἢ Θεομήτωρ ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ὄχι προέφηβος, ὄχι παιδί, ὄχι λίγο ἀπέχοντας ἀπὸ αὐτά, ἀλλὰ ὅταν ἦταν μόλις τριῶν ἐτῶν, καὶ εἶχε ἀποκοπῇ ἀπὸ τὸ θήλασμα καὶ τὴν δίαιτα τῆς ἀγκαλιᾶς χθὲς ἢ προχθὲς. Ἄλλὰ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς ἡλικίας ἐδείκνυε τὸ πρέπον σὲ ὅσους γνωρίζουν νὰ κρίνουν ἀλάθευτα· διότι ἐφαινόταν νὰ προχωρῇ μὲ ἀπόρρητη εὐφροσύνη. Ὅταν ἤδη ἔφθασαν κοντὰ στὰ πρόθυρα τοῦ ἱεροῦ, ἐνῶ νεάνιδες εὐγενεῖς ἐνδυμένες ἐπάξια πρὸς τὸ γένος τους τὴν περιστοίχιζαν κρατώντας λαμπάδες κι' ἔτσι μὲ ἐπισημοτάτη πομπὴ τὴν προέπεμπαν μ' εὐταξία πρὸς τὸ ἐσωτερικό, σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐφάνηκε ὅτι αἰσθανόταν καλύτερα ἀπὸ ὅλους ὅσα συμβαίνουν καὶ πρόκειται νὰ τῆς συμβοῦν. Σεμνὴ τότε καὶ χαρούμενη καὶ θαυμαστὴ μὲ τὸ κατάλληλο παράστημα καὶ ἥθος καὶ φρόνημα προχωροῦσε πολὺ εὐτακτα διὰ μέσου τῶν ἄλλων· ἔπειτα ἀναμιγνύοντας μὲ προθυμία τὴν τάξι καὶ ἐπιταχύνοντας βαθμιαίως τὸ βῆμα καὶ προσπερνώντας τὸν γύρω της χορὸ τῶν παρθένων προηγῆθη ἀπὸ ὅλες αὐτὲς πὺ ἀκολου-

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

πος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡσὰν ἓνα δένδρον ὁποῦ μέλλει νὰ καρποφορήσῃ παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων τοῦ πνεύματος, καὶ νὰ φέρῃ τὸ τέλος τῶν τοῦ Θεοῦ μυστηρίων.

[24]. Καὶ ἐπροσφέρετο, ὄχι δεκατεσσάρων χρόνων ἢ εἴκοσι, ἀλλὰ τριῶν μόνον, ὁποῦ χθὲς καὶ προχθὲς ἀφῆκε τὸ μητρικὸν βυζί. Ἄλλ' ὅμως καὶ εἰς τέτοιαν ἡλικίαν εὐρισκομένη προεκήρυττεν εἰς τοὺς διακριτικούς τί ὑπόληψιν πρέπει νὰ ἔχουν περὶ αὐτῆς. Διατὶ ἤρχετο εἰς τὸν ναὸν μὲ μίαν θαυμαστὴν καὶ ἀπόρρητον ἀγαλλίασιν. Ὅταν δὲ ἔφθασε κοντὰ εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ, ἐπειδὴ αἱ εὐγενικαὶ κόραι καὶ λαμπαδηφόροι νεάνιδες τὴν περιεκύκλωσαν, καὶ μὲ μίαν μεγαλοπρεπῆ προπομπὴν καὶ εὐτακτον κοσμιότητα τὴν προέπεμπον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, τότε ἡ παρθένος ἐφάνη νὰ ἐκατάλαβε καθαρὰ καθαρὰ τόσον τὰ τότε εἰς αὐτὴν γενόμενα, ὅσον καὶ τὰ μέλλοντα εἰς αὐτὴν γενέσθαι, καὶ δι' αὐτὴν τελεσθῆναι μυστήρια· βλέπουσα μὲ ἓνα σχῆμα καὶ ἥθος καὶ φρόνημα πολλὰ σταθερόν, καὶ μὲ τόσων εὐταξίαν ἀνάμεσα εἰς τὰς ἄλλας παρθένους προήρχετο, ὁποῦ δὲν ἦτον δυνατόν νὰ τὸ φανερώσῃ τινάς. Ὑστερον δὲ συγκεράσασα τὸ τακτικὸν περιπάτημά της μὲ προθυμίαν, καὶ ὀλίγον γληγορώτερα περιπατοῦσα, ἐπροσπέρασεν ὅλον τὸν χορὸν τῶν παρθένων ἐκεῖ-

Πρωτότυπον

κὸν ἐκεῖνο, «ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς· αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως».

25. Ἦδη δὲ καὶ τοῦ ἀρχιερέως ἐκφανέντος πρὸς ὑπάντησιν καὶ τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο πάντως που φθεγξαμένου πρὸς αὐτήν, «ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάβου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου, καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου», σεμνοπρεπῶς μικρὸν ἔστη τε καὶ ὑπανέστη τούτων ἐπαίτουσα, εὐθύς δὲ καταλιποῦσα πάντας, γονέας, τροφούς, ἡλικιώτιδας, τῶν συνειλεγμένων ἀπολαβοῦσα ἑαυτήν, μόνη πάντων φαιδρὰ φαιδρῶς τῷ ἱεράρχῃ προσχωρεῖ, πρὸς αὐτὸν ἐπίχαρι τι καὶ προσηνές βλέπουσα, καὶ σχήμασιν, οἷς εἶχε, καὶ ψελλίσμασι τὴν πρὸς Θεὸν ὀλοσχερῆ νεύσιν δυσχυριζομένη.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

θοῦσαν ἔπειτα ἀπὸ αὐτῆν, ὥστε νὰ εἶναι φανερὸ ὅτι σ' αὐτὴν ἀναφέρεται τὸ ψαλμικὸ ἐκεῖνο, «θὰ προσαχθοῦν στὸν βασιλέα παρθένοι ὀπίσω τῆς· οἱ συνοδοὶ τῆς θὰ προσαχθοῦν μ' εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλίασι, θὰ ὀδηγηθοῦν στὸ ναὸ τοῦ βασιλέως»²⁰.

25. Τώρα δέ, ἀφοῦ ἐφάνηκε καὶ ὁ ἀρχιερεὺς νὰ ἔρχεται σὲ συνάντησί τῆς καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ἐκεῖνο τὸ προφητικὸ, «ἄκουσε, θυγατέρα, καὶ ἴδε καὶ σκύψε τὸ αὐτί σου καὶ λησμόνησε τὸν λαό σου καὶ τὸν οἶκο τοῦ πατρὸς σου καὶ ὁ βασιλεὺς θὰ ποθήσῃ τὸ κάλλος σου»²¹, ἐστάθηκε γιὰ λίγο σεμνοπρεπῶς καὶ ἀνασηκώθηκε, ἀκούοντας αὐτά, κι' εὐθύς ἐγκαταλείποντας ὄλους, γονεῖς, τροφούς, συνομήλικες, καὶ ἀποχωρίσθηκε ἀπὸ τοὺς συναγμένους, μόνη ἐντελῶς, χαρούμενη προσχωρεῖ πρὸς τὸν ἱεράρχη μ' εὐχαρίστησι, κυττάζοντάς τον μὲ χάρι καὶ γλυκύτητα καὶ ἐπιβεβαιώνοντας μὲ τοὺς τρόπους ποὺ μποροῦσε καὶ μὲ ψελλίσματα τὴν ὀλοσχερῆ παράδοσι πρὸς τὸν Θεό.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

νων, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ ψαλμικὸν ἐκεῖνο «ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς· αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως».

[25]. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εὐγῆκε νὰ τὴν προῦπαντήσῃ, καὶ τῆς εἶπε βέβαια τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο, τὸ «ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπιλάβου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ Πατρὸς σου, καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου»· τότε ἡ παρθένος ἐστάθη πολλὰ σεμνοπρεπῶς, καὶ ἀνασηκώθη ὀλίγον διὰ νὰ τὰ ἀκούῃ, παρευθὺς δὲ παραιτήσασα ὄλους, καὶ γονεῖς καὶ ἀνατροφούς καὶ συνηλικιώτιδας καὶ παραμερίσασα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν παρθένων μοναχὴ ἀπὸ ὅλας φαιδρὰ φαιδρῶς ἔρχεται κοντὰ εἰς τὸν ἀρχιερέα, καὶ αὐτὸν μόνον ἔβλεπε μὲ ἓνα γλυκύτατον ὄμμα καὶ χαριέστατον, καὶ μὲ ὅσα σχήματα ἐδύνετο νὰ κάμῃ κατὰ τὴν ἡλικίαν τῆς, καὶ μὲ ὅσα ψελλίσματα ἠμπορεῖ νὰ ὀμιλήσῃ ἐβεβαίωνε τὴν πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῆς ὀλόκληρον ἀφιέρωσιν.

Πρωτότυπον

26. Ἄρ' οὐκ ἐκπληξίς ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐγίνεται; Πῶς ἢ τριετῆς ὄλη γίνεται τοῦ προνοῖα μείζονι τὰ κατ' αὐτὴν διευθύνοντος καὶ καθ' ἑαυτὴν δικάζει μετὰ συνέσεως τῇ τε φύσει καὶ τῷ κτίστῃ τῆς φύσεως, καὶ νέμει τὴν κρείττω μοῖραν τῷ κρείττονι, καὶ προκρίνει τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς καὶ μητρὸς ἀγαλλῶν, καὶ τῶν κατ' οἶκον σαινόντων τὸν Θεοῦ νεῶν καὶ τὸν κατ' αὐτὸν ἱεράρχην προτιμότερον τίθεται, πάντα μὲν περὶ οὐδενὸς θεμένη, Θεὸν δὲ καὶ τὰ θεῖα περὶ παντός, διὸ τούτοις καὶ προσέδραμεν ἄσμενος; Περὶ αὐτῆς ἄρ' εἶπεν ὁ προφήτης πρὸς Θεὸν Δαβίδ, «δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἐτοιμασία τοῦ θρόνου σου», καὶ «δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ». Ἐπεὶ καὶ αὕτη θρόνος τοῦ Θεοῦ ἔμψυχος ἐχρημάτισε, μᾶλλον δὲ αὐτῆς μόνης τουτὶ τὸ ἀξίωμα (ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων καὶ ἀνωτάτω διακοσμήσεων ἐνιαίως κυρίως οὐ λέγεται): καὶ διὰ τούτου μᾶλλον ἢ ἐκείνων τῶν θρόνων ἢ τοῦ μεγάλου κρίματος καὶ τῆς ἀπορρήτου δικαιοσύνης κατόρθωσις ἤνυσται τε καὶ ἀναπέφηνεν. Οὕτω δεδοξασμένην εἶχε τὴν κριτικωτάτην γνώμην ἡ Παρθένος καὶ πρὸ γενέσεως, ἦν καὶ πρὶν ἀνδρυνθῆναι νῦν τοῖς πᾶσιν ἀσφαλεστάτην ἀπέδειξε.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

26. Ἄραγε δὲν προκαλοῦν ἐκπληξίς ὅλα αὐτά; Πῶς ἢ τριετῆς παραδίδεται στὸν διευθύνοντα τὰ βήματά της κατὰ τὴν ἀνώτερη πρόνοια καὶ κρίνει μόνη της ἀνάμεσα στὴν φύσι καὶ στὸν κτίστη τῆς φύσεως καὶ ἀπονέμει τὴν προτίμησι στὸ ἀνώτερο; πῶς ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας προκρίνει τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὰ χάδια τοῦ σπιτιοῦ προτιμᾷ τὸν ναὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἐκεῖ ἱεράρχην, τὰ πάντα μὲν μὴ ὑπολογίζοντάς τα καθόλου, τὸν δὲ Θεὸ καὶ τὰ θεῖα ἔχοντάς τα γιὰ τὰ πάντα, γι' αὐτὸ καὶ προσέτρεξε σ' αὐτὰ εὐχαρίστως; Γι' αὐτὴν λοιπὸν εἶπε ὁ προφήτης Δαβίδ πρὸς τὸν Θεό, «δικαιοσύνη καὶ κρίσις εἶναι ἡ ἐτοιμασία τοῦ θρόνου σου»²² καὶ «δικαιοσύνη καὶ κρίμα εἶναι τὸ ἔργο τοῦ θρόνου σου»²³. Διότι καὶ αὕτη διετέλεσε ἔμψυχος θρόνος τοῦ Θεοῦ, μᾶλλον δὲ σ' αὐτὴ μόνον ἀνήκει ἡ ἀξία (διότι ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐρανίων τάξεων δὲν χρησιμοποιεῖται στὸν ἐνικὸ τὸ ὄνομα) καὶ περισσότερο μὲ αὐτὸν καὶ ὄχι μὲ ἐκείνους τοὺς θρόνους κατωρθώθηκε καὶ ἀναφάνηκε ἡ μεγάλη κρίσις καὶ ἡ ἀπόρρητη δικαιοσύνη. Τόσο πολὺ ἔνδοξον εἶχε τὴν κριτικωτάτην γνώμην ἡ παρθένος καὶ πρὶν διαμορφωθῆ αὐτὴ, ὥστε καί, πρὶν ὠριμάσει, τῶρα τὴν ἀπέδειξε σὲ ὅλους ἀσφαλεστάτη.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[26]. Τάχα δὲν προξενεῖται εἰς ὅλους θαυμασμός, πῶς ἢ τριετῆς παρθένος ἔγινε ὅλη δι' ὅλου οἰκεία τοῦ οἰκονομοῦντος πανσόφως Θεοῦ τὰ ἐδικά της μυστήρια; δὲν θαυμάζεται, πῶς ἔκαμεν κρίσιν σοφωτάτην ἀνάμεσα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν πλάστιν τῆς φύσεως, καὶ δίδει μὲν τὸ καλλίτερον μέρος εἰς τὸν πλάστιν, καὶ προτιμᾷ τὸν Θεὸν περισσότερο ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τὰς πατρικὰς καὶ μητρικὰς; προκρίνει δὲ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἀρχιερέα, καλλίτερα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ τὸν οἶκον της; καὶ ὅλα μὲν τὰ καταφρονᾷ, μόνον δὲ τὸν Θεὸν ἐναγκαλίζεται, καὶ προστρέχει εἰς αὐτὸν καίρουσα; Ὅντως περὶ αὐτῆς εἶπεν ὁ Δαβίδ πρὸς τὸν Θεόν, «δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἐτοιμασία τοῦ θρόνου σου» καὶ πάλιν «δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ»· ἐπειδὴ καὶ ἡ Παρθένος θρόνος Θεοῦ ἐχρημάτισεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, Αὐτῆς μόνης εἶναι τὸ προνόμιον τοῦτο, τὸ νὰ ὀνομάζεται θρόνος· διότι αἱ μὲν ἀνώταται τάξεις τῶν ἀγγέλων, δὲν ὀνομάζονται ἐνικῶς καὶ κυρίως θρόνος, ἀλλὰ θρόνοι. Διὰ μέσου δὲ τοῦ θρόνου τούτου τῆς Θεοτόκου περισσότερο παρὰ δι' ἐκείνων τῶν θρόνων ἔγινεν ἡ κατόρθωσις τοῦ μεγάλου κρίματος καὶ τῆς ἀπορρήτου δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ. Τέτοιαν γνώμην εἶχεν ἡ Παρθένος κριτικωτάτην καὶ ἔνδοξον, τὴν ὁποῖαν ἀπέδειξεν εἰς ὅλους ἀληθινὴν, καὶ προτοῦ νὰ φθάσῃ εἰς μέτρον ἡλικίας.

Πρωτότυπον

27. Μωϋσῆ μὲν οὖν τὴν ἐπὶ τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀκρισίαν καὶ ἡ γλῶσσα [αὐτοῦ;], καί-
τοι τᾶλλα οὐσα βραδεῖα, τοῦθ' ὅμως τρανώ-
τερον διεκλήρυξεν, ἔχνη περισώζουσα τῆς προ-
κεκριμένης φλογὸς τῆς τοῦ χρυσοῦ, παρατε-
θειμένης, ὡς λόγος, πρὸς βάσανον τοῦ κριτι-
κοῦ τῆς γνώμης λαμπρότητος. Τὰ δ' ἄλλα
μελλούσης μὲν ἀνδρείας περὶ ψυχὴν ἀγαθὰ
σύμβολά πως, εἰς δὲ θαύματος λόγον καὶ ταῦτα
πρὸς τὰ παρόντα σχεδὸν οὐδέν. Τί γὰρ ἄρα
πρὸς παιδαρίων ἔξει διάθεσιν βασιλείος στέ-
φανος χρυσοῖς πετάλοις καὶ διαυγέσι λίθοις
κοσμούμενος, ὁποῖον ἀγκαλῶν μητρικῶν στορ-
γῆ καὶ θάλψις καὶ θεραπεία κατάλληλος, ὧν
ὑπερέιδεν ἐκούσα μόνῃ πάντων ἡ Παρθένος ἐν
ἡλίξι; Τὸ δὲ καὶ προσδραμεῖν ἐν τούτῳ Θεῶ
μετ' ἔρωτος ἀμηχάνου καὶ παραμεῖναι μόνῃ
διακαρτεροῦσαν ἐν τοῖς ἀδύτοις καθάπερ ἱε-
ρουργοῦσαν ἐν ἀπορρήτῳ τὸν ἅπαντα χρό-
νον, τοῦτο πόθεν ἐκείνῳ, ὃν καὶ παραγγέλλαν-
τα πρὸς ἄνδρας φόβος σχεδὸν, οὐκ ἔρωτος θεῖος,
τῆς Φαραῶ θεραπείας ἀπέκτισεν, εἰ καὶ μετὰ
τὴν πολλὴν ὕστερον ὑπὲρ ἀρετῆς σχολὴν καὶ
τοὺς κατ' αὐτὴν ἀγῶνας καὶ τὴν πρὸς Θεὸν
ἐπ' ὄρους ἀνάνευσιν τῶν τύπων ἡξιώθη τῆς
Παρθένου ταύτης ἐν μύησει γενέσθαι καὶ ταῖς
πρὸς αὐτὴν ἐτοιμασίαις ὑπηρετούμενος διε-
τέλεσεν.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

27. Τοῦ Μωϋσέως λοιπὸν τὴν ἀκρισία τῆς
ἀνώριμης ἡλικίας διεκλήρυξε καὶ ἡ γλῶσσα
του τρανώς, ἂν καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἦταν
βραδεῖα²⁴, διασώζοντας ἔχνη τῆς φλόγας ποῦ
εἶχε προκριθῆ ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τοῦ
χρυσοῦ, ἡ ὁποία, ὅπως λέγει ὁ λόγος, πα-
ραθέτονταν πρὸς δοκιμασία τῆς κριτικῆς
ἰκανότητος τῆς γνώμης. Τὰ ἄλλα, ποῦ ἀνα-
φέρονται γι' αὐτόν, τῆς μελλοντικῆς μὲν
ψυχικῆς ἀνδρείας εἶναι κάπως ἀγαθὰ σύμ-
βολα, δὲν δεικνύουν δὲ τίποτε σχεδὸν τὸ
ἀξιόθαύμαστο, ἂν μάλιστα συγκριθοῦν με-
τὰ παρόντα. Διότι ποιά ἀξία ἔχει γιὰ τὴν
διάθεσι τῶν παιδιῶν βασιλικὸς στέφανος στο-
λισμένος με χρυσᾶ πέταλα καὶ πολυτίμους
λίθους²⁵, σὲ σύγκρισι με τῆς μητρικῆς ἀγ-
καλιᾶς τὴν στοργὴ καὶ ζεστασιὰ καὶ κατάλ-
ληλη περιποίησι, τὰ ὁποῖα ἀπὸ ὅλους τοὺς
συνομηλικούς ἡ παρθένος περιεφρόνησε ἐ-
κουσίως; Τὸ ὅτι δὲ σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία προσ-
έτρεξε στὸν Θεὸ με ἀκατάσχετο ἔρωτα καὶ
παρέμεινε μόνῃ συνεχῶς στὰ ἄδυτα σὰν νὰ
ἱερουργοῦσε ὅλον τὸν καιρὸ ἀπορρήτως, τοῦτο
ἀπὸ ποῦ συνέβηκε σ' ἐκεῖνον, ποῦ καὶ ὅταν
εἶχε γίνεαι ἄνδρας πλέον τὸν ἀπεμάκρυνε
ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τοῦ Φαραῶ²⁶ ὁ φόβος,
ὄχι ὁ θεῖος ἔρωτος, ἂν καὶ ὕστερα, ἔπειτα
ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸ ἀνάπαυσι ἐπάνω στὸ
ὄρος ἀξιώθηκε νὰ μνηθῆ στοὺς τύπους αὐ-
τῆς τῆς παρθένου καὶ ὑπηρέτησε συνεχῶς
τὶς πρὸς αὐτὴν ἐτοιμασίαις.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[27]. Καὶ ὁ μὲν Μωϋσῆς εὐρισκόμενος εἰς
τοιαύτην νηπιώδη ἡλικίαν, εἶχε τόσῃν ἀ-
γνωσίαν, ὅπου ἐπροτίμησε νὰ πιάσῃ τὰ ἀναμ-
μένα κάρβουνα, παρὰ τὸ χρυσάφι, τὸ ὁποῖον
ἔβαλεν ὁ Φαραῶ, διὰ νὰ δοκιμάσῃ ἀνίσως
μὲ γνώσιν ἔρριψε τὸν βασιλικὸν στέφανον
ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, καθὼς ἄδεται λόγος·
ὅθεν καὶ ἡ γλῶσσα του ἐκάη καὶ ἔμεινε
(ἀγκαλὰ νὰ ἦτον καὶ φυσικὰ βραδεῖα) ἀπὸ
ταύτην τὴν ἀφορμὴν τραυλός· τὸ δὲ νὰ ῥίψῃ
τὸν στέφανον τοῦ Φαραῶ εἰς τὴν γῆν, ἀγκα-
λὰ καὶ ἦτον σημεῖον τῆς ψυχικῆς του ἀν-
δρείας, ὅμως συγκρινόμενον με τὰ ἔργα τῆς
Παρθένου δὲν εἶναι σχεδὸν τίποτε. Διατὶ
ποῖαν ἀγάπην ἠμπορεῖ νὰ προσενήσῃ εἰς τὰ
νήπια στέφανος βασιλικὸς κεκοσμημένος ἀπὸ
λίθους πολυτίμους, ὡσὰν αἱ ἀγκάλαι τῆς
μητρὸς καὶ ἡ ἀγάπη τῶν γονέων καὶ ἡ ἀνα-
τροφὴ καὶ θεραπεία ἡ ἀρμόζουσα εἰς τὰ
νήπια; Ταῦτα δὲ ὅλα ἡ Παρθένος μοναχὴ
ἀπὸ ὅλας τὰς συνηλικούς της θεληματικῶς
κατεφρόνησε· τὸ δὲ καὶ νὰ προσδράμῃ εἰς
τὸν Θεὸν ἐν ἡλικία τοιαύτῃ, με ἓνα ἀνερ-
μήνευτον ἔρωτα, καὶ νὰ ἀπομείνῃ μοναχὴ
μέσα εἰς τὰ ἅγια εἰς τοσοῦτων χρόνων διά-
στημα· τοῦτο, λέγω, τὸ προνόμιον συνέβη
ποτὲ εἰς τὸν Μωϋσέα. Ὁ γὰρ Μωϋσῆς ἀνε-
χώρησε, ναί, ἀπὸ τὰς βασιλείους αὐλὰς καὶ
ἀναπαύσεις τοῦ Φαραῶ, ὄχι ὅμως ἀπὸ ἀγά-
πην Θεοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ φόβον καὶ στανικῶς·
καὶ ὄχι εἰς νηπιώδη ἡλικίαν, ἀλλὰ εἰς

Πρωτότυπον

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

28. Ἄλλ' ἵνα τοῦτον ἀφέντες κάτω μετὰ τῶν δούλων, ὡς εἰκός, πεφηνότα, πρὸς τοὺς αὐτεπαγγέλτους πρὸς θεογνωσίαν ἤκοντες τὸν λόγον ἀγάγωμεν. Ἀβραάμ θαυμάζομεν καὶ τὸν περιβόητον Μελχισεδέκ πρὸς Θεὸν αὐτομολήσαντας, ἀλλ' ἤδη φρονοῦσαν ἡλικίαν ἄγοντας, καὶ τὸ μέγα τοῦτο δεῖγμα τοῦ Θεοῦ, τὸν μέγαν τοῦτον κόσμον, κατιδόντας, τὴν γῆν, τὰ περὶ τὴν γῆν, τὴν ἐπιμιξίαν τῶν στοιχείων, τὴν τῶν ἐναντίων ἀρίστην συμφωνίαν, οὐρανὸν τὸν μέγαν τοῦτον ὄρον, ὃς πάνθ' ὅσα τῆς αἰσθητῆς μοίρας ἔχει συλλαβῶν, τὸ πλῆθος τῶν ὄντων ἐστηριγμένων ἄστρων ἐν αὐτῷ, τὴν τούτων ποικίλην τε καὶ θαυμασίαν θέσιν, καὶ τὴν μήθ' ἀπλῆν μήτ' αὐθις ἐναντιωτάτην, ἀλλ' ἐναρμόνιον καὶ ἐμμελῆ καὶ μουσικωτάτην τῶν ἀστέρων κίνησιν, τὰς τούτων κατ' αὐτὴν περιόδους, τὰς συνόδους, τὰς συνδρομάς, τὰς παραλλάξεις, τοὺς ἐντεῦθεν πολυσήμους σχηματισμούς, ὡς οἱ περὶ ταῦτ' ἔχοντές φασι, τᾶλλ' ὅσα πάντα λόγῳ φύσεως τελούμενα τὸν ὑπὲρ ταῦτα Θεὸν κηρύττει δι' αἰῶνος.

28. Ἀλλὰ γὰρ ν' ἀφήσωμε τοῦτον ἐδῶ κάτω, πὺ φυσικὰ ἐμφανίσθηκε μαζὶ μὲ τοὺς δούλους, καὶ νὰ φέρωμε τὸν λόγο σ' ἐκείνους πὺ ἦλθαν αὐτεπάγγελτα πρὸς θεογνωσίαν, θαυμάζομε τὸν Ἀβραάμ καὶ τὸν περιβόητο Μελχισεδέκ πὺ αὐτομολήσαν πρὸς τὸν Θεό, ἀλλὰ ἤδη εἶχαν ἡλικίαν φρονήσεως· αὐτοὺς πὺ παρατήρησαν τὸ μέγα τοῦτο δεῖγμα τοῦ Θεοῦ, τὸν μέγαν τοῦτο κόσμον, τὴν γῆν, τὰ γύρω ἀπὸ τὴν γῆν, τὴν ἐπιμιξίαν τῶν στοιχείων, τὴν ἀρίστην συμφωνία, τὸν οὐρανόν, αὐτὸν τὸν μέγαν ὄρον²⁷, ὁ ὅποιος ἔχει συμπεριλάβει ὅλα ὅσα ἀνήκουν σ' αὐτὴν τὴν αἰσθητὴ μοῖρα, τὸ πλῆθος τῶν ἄστρων πὺ εἶναι στηριγμένα σ' αὐτόν, τὴν ποικίλην καὶ θαυμασίαν θέσιν τούτων, καὶ τὴν κίνησιν τῶν ἀστέρων, τὴν οὔτε ἀπλῆ οὔτε πάλιν ἐναντιωτάτην, ἀλλὰ ἐναρμόνια καὶ μελωδικὴ καὶ μουσικωτάτη, τὶς περιόδους τούτων κατ' αὐτὴν, τὶς συνόδους, τὶς συνδρομές, τὶς παραλλάξεις, τοὺς πολυειδεῖς ἀπὸ αὐτὰ σχηματισμούς, ὅπως λέγουν οἱ ἀσχολούμενοι μὲ αὐτὰ²⁸, τὰ ἄλλα ὅλα ὅσα,

ἀνδρικήν· ὅστις ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐν ἐρήμῳ ἡσυχίαν καὶ τοὺς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀγῶνας· ὕστερα ἀπὸ τὴν τοῦ Θεοῦ θεωρίαν εἰς τὸ ὄρος, μόλις καὶ μετὰ βίας ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τοὺς τύπους τῆς Παρθένου ταύτης· δηλαδὴ τὴν καιομένην βάτον καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ ὡσαν δοῦλος εἰς αὐτούς.

[28]. Ὅμως ἀφίνοντας τὰ τοῦ Μωϋσέως εἰς ἓνα μέρος, ἄς ἀναφέρουμε τὸν λόγον εἰς ἐκείνους ὅπου ἀφ' ἑαυτοῦ των ἔφθασαν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ. Θαυμάζομεν τὸν πατριάρχην Ἀβραάμ καὶ τὸν περιβόητον Μελχισεδέκ, πὺς ἐγνώρισαν τὸν Θεὸν ἀπὸ λόγου τους, ὅμως εἰς ἡλικίαν ἀνδρικήν καὶ φρονίμην, καὶ εἶδον πρῶτον τὸν μέγαν τοῦτον κόσμον, ὅστις εἶναι μία ἀπόδειξις τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας· ἤγουν ἐστοχάσθησαν τὴν γῆν καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα καὶ τὴν συμφωνίαν ὅπου γεννᾶται ἀπὸ τὰς ἐναντίας τούτων ποιότητας· ἐστοχάσθησαν τὸν οὐρανόν, ὅπου περιορίζει ὅλα τὰ αἰσθητά, τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων, τόσον τῶν ἀπλανῶν ὅσον καὶ τῶν πλανητῶν καὶ τὴν διάφορον αὐτῶν κίνησιν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι οὔτε ἀπλῆ, οὔτε πάλιν ἐναντία, ἀλλὰ σύμμετρος καὶ ἐναρμόνιος. Ἐστοχάσθησαν τὰς περιόδους αὐτῶν, τὰς συνόδους, τὰς παραλλάξεις, τοὺς διαφόρους σχηματισμούς, καθὼς φιλοσοφοῦσιν οἱ ἀστρονόμοι· καὶ οὕτως ἀφοῦ εἶδον ταῦτα πάντα, καὶ ὅλα τᾶλλα, τὰ ὁποία κηρύττουσι τὸν

Πρωτότυπον

29. Ἡ δ' οὐδενὶ τούτων ἐπιβάλλειν ἔχουσα τὰς ὄψεις (τὰ γὰρ τῆς ἡλικίας οὐπω συνεχώρει), Θεὸν ἐννοεῖ, καὶ τούτῳ προσαγομένη γέγηθε· μᾶλλον δὲ αὐτῇ πρόσκεισιν αὐτοκελεύστω γνώμη, καθάπερ αὐτοφυῶς ἐπτερωμένη πρὸς τὸν ἱερόν καὶ θεῖον ἔρωτα, ὃ καὶ συνιδόντα καλῶς τότε τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ, ὡς ἂ μὸλις κατὰ τὰς περιόδους τῶν τελειότερων μεθλητικιώσεων ταῖς τῶν ἄλλων ἐγγίνεται ψυχαῖς καὶ αὐτῶν τῶν ἐκλεκτῶν, ταῦθ' ἢ Παρθένος ἐκ βρέφους ἐνοικᾷ τε ἔχει καὶ τούτοις διὰ βίου κάτοχος ἔσται κατ' ἄκρας ὑπὲρ πάντας, καὶ τῶν κρειττόνων ἢ κατὰ πάντας ἀξιῶσαι ταύτην καὶ τοῖς τῶν ἁγίων ἁγίοις εἰσοικίσαι καὶ τοὺς τηνικαῦτα πάντας ἀγαπᾶν τῷ γινομένῳ πείσαι, Θεοῦ συμπράττοντος ἄρα καὶ συμψηφίζομένου δικαιοῦτατα. Ἐκλογῆς γὰρ ἔσεσθαι [αὐτοῦ;] σκευὸς ἐμελλεν οὐχ ὡς ἡ κιβωτὸς σκιῶν καὶ τύπων ἐμπλεων, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· οὐδὲ τοῦ βαστάσαι βασιλέων καὶ ἐθνῶν ἐνώπιον τὸ θεῖον ὄνομα κατὰ τὸν ὕστερον φανέντα Παῦλον, ἀλλὰ τοῦ βαστάσαι κύουσαν αὐτὸν ἐκείνον, οὗ «καὶ τὸ ὄνομά ἐστι θαυμαστὸν» οὕτως, ὡς καὶ Παῦλον ἀντὶ Σαύλου περιώνυμον δεῖξαι, τῶν ἐξ αἰῶνος ὀνομαστοτάτων οὐδενὸς ἦν τῷ, τὸν ἠξιωμένον παρῆρησιὰ τοῦτο βαστάσαι.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

τελούμενα κατὰ τὸν λόγον τῆς φύσεως, κηρύττουν τὸν ὑπεράνω αὐτῶν διὰ τὸν αἰώνιον Θεό.

29. Αὐτὴ δέ, μὴ μπορώντας νὰ ρίψη τὰ μάτια σὲ κανένα ἀπὸ αὐτὰ (διότι ἡ ἡλικία τῆς δὲν τὸ ἐπέτρεπε), κατανοεῖ τὸν Θεὸν καὶ ἐνθουσιάζηται καθὼς προσαγόταν σ' αὐτόν· μᾶλλον δὲ ἡ ἴδια προσέρχεται μὲ αὐτόνομη γνώμη, σὰν νὰ εἶναι πτερωμένη πρὸς τὸν ἱερόν καὶ θεῖον ἔρωτα. Αὐτὸ παρατηρώντας ὁ τότε ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὅσα δημιουργοῦνται μὸλις κατὰ τὶς περιόδους τῶν ὠριμωτέρων μεθλητικιώσεων στὶς ψυχὰς τῶν ἄλλων, καὶ αὐτῶν τῶν ἐκλεκτῶν, αὐτὰ τὰ ἔχει μέσα τῆς ἢ Παρθένος ἀπὸ βρέφους καὶ αὐτὰ θὰ τὰ κατέχη τελειῶς περισσότερο ἀπὸ ὅλους, τὴν ἀξίωσε ἀνωτέρων ἀπὸ ὅλους τιμῶν, τὴν εἰσήγαγε στὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ ἔπεισε ὅλους τοὺς τότε ζῶντας νὰ δέχωνται τὸ γεγονός αὐτό, μὲ τὴν σύμπραξιν καὶ τὴν συναπόφασιν τοῦ Θεοῦ λοιπὸν δικαιοῦτατα. Διότι ἐπρόκειτο νὰ τοῦ γίνηται σκευὸς ἐκλογῆς, ὅχι ὅπως ἡ κιβωτὸς γεμάτη σκιὰς καὶ τύπων, ἀλλὰ γεμάτη ἀλήθεια· οὔτε γὰρ νὰ βαστάσῃ ἐνώπιον βασιλέων καὶ ἐθνῶν τὸ θεῖον ὄνομα, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Παύλου ποὺ ἐφάνηκε ὕστερα²⁹, ἀλλὰ γὰρ νὰ βαστάσῃ κυοφορώντας ἐκείνον τὸν ἴδιον, τοῦ ὁποῦ καὶ τὸ ὄνομα εἶναι θαυμαστό³⁰, ἔτσι ὥστε τὸν Παῦλον ἀντὶ τοῦ Σαύλου³¹ νὰ δεῖξῃ

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

Θεὸν μὲ τὴν φυσικὴν τῶν κινήσιν, τότε ἐγνώρισαν τὸν Θεόν.

[29]. Ἡ δὲ Παρθένος, χωρὶς νὰ θεωρήσῃ κανένα ἀπὸ τὰ εἰρημένα διὰ τὸ ἄωρον τῆς ἡλικίας τῆς, ἐννοεῖ τὸν Θεόν, καὶ καίρει μάλιστα πὼς προσφέρεται εἰς αὐτόν. Μᾶλλον δὲ αὐτὴ μοναχὴ τῆς μὲ αὐτοθέλητον γνώμην προσφέρεται καὶ πλησιάζει εἰς Αὐτόν, ὡσὰν νὰ ἦτον ἐκ φύσεως ἐπτερωμένη εἰς τὸν ἐνθεον ἔρωτα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀρχιερεὺς, ἐπειδὴ καὶ ἐκατάλαβεν τὸ παράδοξον τοῦτο, δηλαδὴ πὼς ἐκεῖνα τὰ χαρίσματα, ὅπου μὸλις δίδονται μετὰ τὴν τελειάν ἡλικίαν εἰς τοὺς ἄλλους ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ, ταῦτα εἶχεν ἡ Παρθένος ἐγκατόικα εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀπὸ βρέφους, καὶ πὼς μὲ αὐτὰ θέλει εἶναι συντροφευμένη εἰς ὅλην τῆς τὴν ζωὴν· διὰ τοῦτο λέγω τὴν ἠξίωσε τῶν πλέον ὑψηλοτέρων τόπων, καὶ τὴν ἔμβασε μέσα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Καὶ ἐκατέπεισε τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους νὰ στέρξουν πρὸς τοῦτο, συνεργούντος βεβαιότατα ἀοράτως τοῦ Θεοῦ καὶ συμβοηθούντος εἰς τὸ γινόμενον δικαιοῦτατα. Ἐπειδὴ καὶ Αὐτὴ ἐμελλε νὰ γένῃ σκευὸς ἐκλογῆς αὐτοῦ τοῦ ἴδιου Θεοῦ· ὅχι ὡσὰν ἡ κιβωτὸς γεμάτη ἀπὸ σκιὰς καὶ αἰνίγματα, ἀλλὰ σκευὸς ἐκλεκτὸν αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ὅχι διὰ νὰ βαστάσῃ τὸ θεῖον ὄνομα ἐναντίον ἐθνῶν καὶ βασιλέων, ὡς ὁ Παῦλος,

Πρωτότυπον

30. Διὰ τοῦτο προσηκόντως οὐ τὴν ἀρχὴν μόνον τῶν πώποτ' ἐπ' ἀρετῇ πεφηνότων θαυμασιῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τις ἴδῃ πάντα τὸν τῆς ἀρετῆς ἐκείνων ἐναγώνιον δρόμον, καὶ αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἔπαθλα καὶ τοὺς ἄνωθεν στεφάνους, πλείστου τῆς ἀρχῆς ἀποδέοντας εὐρήσει ταύτης τῆς θεόπαιδος, ἣν ἀρτίως ἄπαν ἐορτάζει γένος, μεμνημένοι σὺν ἀποβόρῃ-τῃ χαρμονῇ τῆς ἐξ ἀνθρώπου τηλικαῦτα μεταθέσεως εἰς αὐτὰ τὰ τῶν ἁγίων ἅγια. Μετετέθη γὰρ καὶ ἐξ ἀνθρώπων Ἐνώχ, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ συγκροτεῖται πάνδημος πανήγυρις. Ἠρπάγη μετὰ τοῦτον Ἡλίας ἄρματι πυρίνῳ, ἀλλ' οὐκ ὑπόθεσις τηλικαύτης ἐορτῆς παντὶ τῷ κόσμῳ γέγονεν, οὐδὲ θεία τις τὰ πάντα κατέσχευεν ἡδονὴ καὶ συσκικτᾶν παρέσχε τοῖς κατ' οὐρανὸν τῇ γῆ. Μετωκίσθη μετὰ τούτους τριετίζουσα παῖς, καὶ πᾶς ὁ κόσμος γέγηθε καὶ τὰ σύμπαντα πληροῦται χαρᾶς, θείας ἔμπλεω γεγονότα κατοχῆς. Βαβαί! τί τὸ θαῦμα τοῦτο; Τίς ἡ τῆς παιδὸς ἰσχὺς, ἡ τῆς ἀρετῆς ἀκρότης, τῆς μεγαλειότητος τὸ περιόν; Τίς αὕτη «ἡ νικήσασα τὸν κόσμον», ἡ μεταποιήσασα τὸ γένος, ἡ τὸν τῆς

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

περιώνυμο, κανενὸς ἀπὸ τοὺς ὀνομαστοτάτους στοὺς αἰῶνες κατώτερο, τὸν ἀξιωμένο νὰ τὸ βαστάσῃ μὲ παρρησία.

30. Γι' αὐτὸ κατὰ προσήκοντα τρόπο, ἂν ἰδῇ κανεὶς ὅχι μόνον τὴν ἀρχὴν τῶν θαυμασιῶν κατὰ τὴν ἀρετῇ ἀνδρῶν ποὺ ἐμφανίσθησαν ἀπὸ ἀνεκαθεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ἀγωνιστικὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς ἐκείνων ὀλόκληρο καὶ αὐτὰ τὰ τελικὰ ἔπαθλα καὶ τοὺς ἀπὸ ἄνω στεφάνους, θὰ εὕρῃ ὅτι ἀπέχουν πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Θεόπαιδος, τὴν ὁποία τώρα ἐορτάζουν ὅλοι οἱ ἀνήκοντες στὸ γένος, ἐνθυμούμενοι μὲ ἀπόρρητη χαρὰ τὴν τότε μετάθεσίν της ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία σ' αὐτὰ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Διότι μετατέθηκε καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὁ Ἐνώχ, ἀλλὰ δὲν ὀργανώνεται γι' αὐτὸ πάνδημο πανηγύρι. Ἀρπάχθηκε ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸν ὁ Ἡλίας μὲ πύρινο ἄρμα, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἔγινε ὑπόθεσις τόσο μεγάλης ἐορτῆς σὲ ὅλον τὸν κόσμον οὔτε κατέλαβε τὰ πάντα θεία ἡδονὴ καὶ ἐπέτρεψε στὰ οὐράνια νὰ σικροῦν μαζί μὲ τὴν γῆ. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτοὺς μετοικίσθηκε ἓνα τριετὲς κορίτσι, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἀγαλλίασε καὶ τὰ σύμπαντα ἐγέμισαν χαρὰ, γεμᾶτα ἀπὸ θεῖο ἐνθουσιασμό. Τί σπουδαῖο θαῦμα εἶναι

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

ἀλλὰ διὰ νὰ βαστάσῃ εἰς τὴν κοιλίαν της, καὶ νὰ γεννήσῃ ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι τόσο θαυμαστόν, ὅπου ἔδειξεν ἀντὶ Σαύλου τὸν Παῦλον πλεον ὀνομαστόν, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους, ὅπου ἐφάνηκαν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ὀνομαστοί.

[30]. Διὰ τοῦτο καὶ ὁποῖος ἤθελε θεωρήσῃ, ὅχι μονάχα τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς τῶν κατὰ καιροὺς ἁγίων, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ὅλον τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς των, καὶ αὐτὰ τὰ ὑστερινὰ ἔπαθλα τῆς ζωῆς των, ὅλα αὐτὰ θέλει τὰ εὕρῃ πολλὰ κατώτερα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ταύτην τῶν ἔργων τῆς Παρθένου, τὴν ὁποίαν ἐορτάζει σήμερον κάθε γένος ἀνθρώπων, ἐνθυμούμενοι μὲ ἀνεκλάλητον καρὰν τὴν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων μετάθεσίν της. Διατὶ μετετέθη καὶ ὁ Ἐνώχ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὅμως διὰ τὴν μετάθεσίν του δὲν συγκροτεῖται ἐορτὴ καὶ πανήγυρις πάνδημος· ἠρπάγη καὶ ὁ Ἡλίας μὲ ἄρμα πύρινον, ὡς εἰς οὐρανόν, ὅμως δὲν ἔγινεν εἰς ὅλον τὸν κόσμον τόσης μεγάλης ἐορτῆς ὑπόθεσις. Ἐμετοικίσθη δὲ ὕστερα ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἡ Παρθένος Μαρία τριῶν χρόνων παιδίον, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐχάρη, καὶ τὰ σύμπαντα ἐγέμωσαν ἀπὸ θείαν ἔκστασιν. Βαβαί! Τί εἶναι τὸ θαῦμα τοῦτο; τί εἶναι ἡ τόσο μεγάλη δύναμις τῆς παιδός; τί εἶναι ἡ τόση ἀκρότης τῆς ἀρετῆς καὶ μεγαλειότητός της; ποία εἶναι αὐτὴ ὅπου ἐνίκησε τὸν κόσμον

Πρωτότυπον

προγονικῆς ἀρᾶς καρπὸν, τὴν λύπην, ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίσασα καὶ τὴν ἔνθεον καὶ ἀκήρατον ταύτην ἀγλαΐαν ἐμφυτεύσασα τῇ γῆ, τὴν κοινὴν καὶ ἐπέτειον εὐφροσύνην, τὴν ἀγήρω, τὴν αἰεὶ ἀκμάζουσαν, τὴν ῥοῆς τοῦ χρόνου κρείττω τοῦ τὰ πάντα ἀφανίζοντος; Ἄλλὰ γὰρ μικρὸν ἐπανέλθωμεν τῷ λόγῳ.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

τοῦτο; Ποιὰ εἶναι ἡ δύναμις τῆς κόρης, ἡ ἀκρότης τῆς ἀρετῆς, ἡ περίσσεια τῆς μεγαλειότητος; Ποιὰ εἶναι αὕτη «ποὺ ἐνίκησε τὸν κόσμον»³², ποὺ μετεποίησε τὸ ἀνθρώπινο γένος, ποὺ ἀφάνισε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὸν καρπὸ τῆς προγονικῆς ἀρᾶς, τὴν λύπη, καὶ ἐμφύτευσε στὴν γῆ αὐτὴν τὴν ἔνθεη καὶ ἄφθαρτη λαμπρότητα, τὴν κοινὴ καὶ ἐτήσια εὐφροσύνη, τὴν ἀγέραστη, τὴν πάντοτε ἀκμαία, τὴν ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ῥοὴ τοῦ χρόνου ποὺ ἀφανίζει τὰ πάντα; Ἄλλὰ βέβαια ἅς ἐπανέλθουμε πλέον στὴν συνέχεια τοῦ λόγου.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

καὶ ἔλυσε τὴν λύπην ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἥτις εἶναι ὁ καρπὸς τῆς προγονικῆς κατάρτας, καὶ ἐφύτευσε εἰς τὸν κόσμον τὴν ἔνθεον χαράν, καὶ τὴν κοινὴν ταύτην καὶ ἐπίσιον ἐορτίν; Ἄλλ' ἅς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου μας.

Ὑποσημειώσεις εἰς Μέρος Γ': §§ 21-30

16. Ἐβρ. ζ' 20· ζ' 26.
17. Ἐβρ. ια' 38.
18. Ψαλμ. να' 8.
19. Ψαλμ. α' 3.
20. Ψαλμ. μδ' 15.
21. Ψαλμ. μδ' 10.
22. Ψαλμ. πη' 15.
23. Ψαλμ. ιζ' 2.
24. Ἐξόδ. δ' 10.
25. Ἡ στολή τοῦ ἀρχιερέως δὲν ἐλκύει παιδιὰ τῆς ἡλικίας τριῶν ἐτῶν. Καὶ ὁμως ἡ Παρθένος τὴν προετίμησε ἀπὸ τὴν μητρικὴ ἀγκαλιά.
26. Ἐξόδ. β' 15.
27. Παρετυμολογία ἀπὸ τοῦ ὄρος τῶν ἄνω.
28. Βλ. Ἀριστοτέλους, *Περὶ κόσμου* 6, 274.
29. Πράξ. θ' 15.
30. Λουκ. ια' 27.
31. Πράξ. ιγ' 9.
32. Ἰωάν. ε' 1.